

Brusel 26. listopadu 2018
(OR. en)

14719/18

COHAFA 107
DEVGEN 223
ALIM 14
ONU 101
FAO 51
COAFR 309
MAMA 194
MOG 77
COEST 230
COASI 265
COLAC 100
PROCIV 84
RELEX 1008

VÝSLEDEK JEDNÁNÍ

Odesílatel: Generální sekretariát Rady

Datum: 26. listopadu 2018

Příjemce: Delegace

Č. předchozího
dokumentu: 12817/18

Předmět: Vzdělávání v mimořádných situacích a vleklých krizích
– závěry Rady (26. listopadu 2018)

Delegace naleznou v příloze závěry Rady o vzdělávání v mimořádných situacích a vleklých krizích, které přijala Rada na 3654. zasedání konaném dne 26. listopadu 2018.

Vzdělávání v mimořádných situacích a vleklých krizích

závěry Rady

1. Rada je vážně znepokojena skutečností, že více než 75 milionů dětí zasažených mimořádnou situací a vleklými krizemi nemá přístup ke kvalitnímu vzdělávání a že přibližně 7,8 milionům vysídlených mladých dospělých či adolescentů ve věku 18 až 24 let v současné době hrozí přerušení vzdělávání, předčasné ukončení školní docházky nebo vzdělávání nízké kvality. Radu rovněž znepokojuje, že ve vzdělávacích zařízeních a jejich okolí narůstá násilí. Vzdělání je jedním z lidských práv, jež je třeba ve všech situacích prosazovat jakožto základní prostředek, který pomáhá dětem a mladým lidem rozvinout celý svůj potenciál, posiluje odolnost jednotlivců, komunit a zemí a umožňuje dosáhnout udržitelného rozvoje a zajistit mírumilovné, inkluzivní a prosperující společnosti. Vzhledem k tomu, že krize trvají stále déle, hrozí celým „ztraceným generacím“ riziko, že budou vyrůstat bez příležitostí, prostředků a dovedností umožňujících budovat lepší budoucnost.
2. EU je v souladu s předchozími závěry Rady^[1], globální strategií EU, Evropským konsensem o rozvoji^[2] a Agendou pro udržitelný rozvoj 2030 odhodlána zajistit v mimořádných a krizových situacích přístup k inkluzivnímu celoživotnímu učení a bezpečnému a spravedlivému kvalitnímu vzdělávání a odborné přípravě na všech úrovních. To má zásadní význam pro zajištění toho, aby „nikdo nezůstal opomenut“ a bylo dosaženo cílů programu v oblasti vzdělávání do roku 2030. Rada vítá sdělení Komise o vzdělávání v mimořádných situacích a vleklých krizích^[3]. Rovněž vítá skutečnost, že Komise významně navýšila financování humanitární pomoci určené pro vzdělávání v mimořádných situacích, a bere na vědomí její záměr, aby v rozpočtu EU na humanitární pomoc byly v roce 2019 vyčleněny na vzdělávání v mimořádných situacích prostředky ve výši 10 %. Zdůrazňuje, že vyhlídky týkající se financování tohoto odvětví v podmínkách vleklých krizí překračují rámec humanitárního portfolia, jež by v souladu se svým mandátem mělo být zaměřeno na ty, kdo se nacházejí v nejzranitelnějších situacích. To usnadní „nový způsob práce“ navržený na Světovém humanitárním summitu, při němž budou využívány silné stránky humanitární i rozvojové oblasti, včetně víceletého financování a větší předvídatelnosti a kontinuity v oblasti vzdělávání v mimořádných situacích a vleklých krizích. Tímto způsobem by mělo doplněno financování rozvoje, jež pokrývá systémové a dlouhodobější potřeby v oblasti vzdělávání.

¹ Závěry ze dne 12. května 2016 o Světovém humanitárním summitu, závěry ze dne 12. května 2016 o přístupu EU k nucenému vysídlení a rozvoji, závěry ze dne 19. května 2017 o naplňování vazeb mezi humanitární a rozvojovou oblastí v praxi a závěry ze dne 12. listopadu 2017 o strategickém přístupu k odolnosti ve vnější činnosti EU.

² Globální strategie zahraniční a bezpečnostní politiky Evropské unie, červen 2016, a Evropský konsensus o rozvoji, Úř. věst. C 210, 30.6.2017, s. 1–24.

³ Sdělení komise Evropskému parlamentu a Radě o vzdělávání v mimořádných situacích a vleklých krizích. COM(2018) 304 final ze dne 18. května 2018.

3. Rada rovněž vítá komplexní přístup ke vzdělávání v mimořádných situacích a vleklých krizích, jenž zahrnuje připravenost, snižování rizika katastrof, předcházení tomuto riziku a jeho zmírňování, rychlou reakci a odhodlání vytvářet odolné systémy vzdělávání. V této souvislosti je třeba zintenzivnit a dále podporovat iniciativy, které umožňují rychleji nabízet lepší vzdělávací příležitosti s cílem poskytnout trvalá řešení, jako je fond Education Cannot Wait (Vzdělání nepočká), jehož cílem je naplnit vzdělávací potřeby dětí a mladých lidí ve věku od 3 do 18 let. Další podpory by se rovněž mělo dostat iniciativám zaměřeným na vysokoškolské vzdělávání v mimořádných situacích, jako je mechanismus rychlé reakce určený pro vysokoškolské vzdělávání v mimořádných situacích, který je určen pro věkovou skupinu 18–24 let.
4. V případech přerušení vzdělávání v důsledku krize je EU připravena podpořit mechanismy rychlé reakce a učinit vzdělávání nedílnou součástí své odezvy na mimořádnou situaci, a to v partnerství s příslušnými zúčastněnými stranami a s cílem zajistit všude tam, kde to bude možné, aby provádění opatření bylo předáno aktérům působícím v rozvojové oblasti. V souladu s Newyorskou deklarací pro uprchlíky a migranty z roku 2016 je EU odhodlána dosáhnout toho, aby děti a mladí lidé, kteří nechodí do školy, včetně těch, kdo byli násilně vysídleni, byli v horizontu několika měsíců začleněni zpět do kvalitního vzdělávání.
5. Rada uznává specifické potřeby vysídlených osob a význam trvalých řešení a v této souvislosti vyzývá útvary Komise, ESVČ a členské státy ke spolupráci s hostitelskými vládami a partnery na začlenění uprchlíků do vnitrostátních vzdělávacích systémů a současném naplnění potřeb hostitelských komunit, jakož i na rozvinutí a posílení vzdělávací kapacity a stávající struktury a služby v oblasti vzdělávání, včetně systémů certifikace, akreditace a uznávání.
6. Rada zdůrazňuje, že je třeba na všech úrovních posílit koordinaci, dialog a partnerství subjektů působících v oblasti vzdělávání, aby byly zajištěny účinné a doplňkové způsoby reakce. Nezbytným předpokladem účinnosti je rovněž dostupné, předvídatelné, transparentní a udržitelné financování vzdělávání, jakož i spolehlivější důkazy a rozčleněné údaje. Uznává, že humanitární reakce musí být zaměřeny zejména na postižené obyvatelstvo, a vyzývá útvary Komise, ESVČ a členské státy, aby podporovaly a usnadňovaly inkluzivní účast komunit na analyzování, plánování, koncipování, provádění, monitorování a hodnocení reakcí v oblasti vzdělávání.
7. Rada zdůrazňuje význam zapojení občanské společnosti a aktérů v humanitární a rozvojové oblasti, neboť organizace občanské společnosti jsou v úzkém kontaktu s lidmi a jsou obeznámeny s problematikou místních komunit, což může usnadnit efektivní přístup ke zranitelným skupinám.
8. Rada zdůrazňuje, že pro prosazování práva na vzdělání pro všechny má zásadní význam všeobecný přístup k bezplatnému, inkluzivnímu a spravedlivému kvalitnímu vzdělávání. V této souvislosti je třeba zlepšit přístup k moderním technologiím a inovacím s cílem omezit překážky a zajistit kvalitní výsledky učení. Významným těžištěm a zdrojem inovací může být soukromý sektor. Jeho zapojení však musí být dostatečně regulováno, zejména v nestabilních situacích, kdy jsou státní struktury oslabeny.

9. Rada zdůrazňuje, že v souladu s přístupem platným pro mimořádné situace a vycházejícím z potřeb je nezbytné se zaměřit na nejvíce marginalizované, zranitelné a znevýhodněné skupiny. S ohledem na nepřiměřené dopady mimořádných situací a vleklých krizí na vzdělávání dívek a žen je nutné zakomponovat do všech opatření v oblasti vzdělávání průřezové genderové hledisko a zároveň zavést cílená opatření zaměřená na znevýhodnění a překážky specifické pro daný kontext. Konkrétní řešení by měla být vypracována rovněž s ohledem na situaci osob se zdravotním postižením a osob bez státní příslušnosti, aby jim byl zajištěn rovný přístup ke vzdělávání.
10. Rada uznává důležitou úlohu vzdělávání při posilování míru a zajišťování ochrany. EU stojí v čele úsilí o prosazování přístupů zohledňujících konfliktní situace, nenásilných vzdělávacích politik a postupů, respektování rozmanitosti, tolerance a aktivního, odpovědného občanství. Prostřednictvím integrovaného přístupu v oblasti vzdělávání a ochrany se lze zaměřit na fyzické, psychosociální a emoční potřeby dětí a mladých lidí a předcházet riziku násilí, včetně sexuálního a genderového násilí, riziku sňatků v raném věku a nucených sňatků, zapojování dětí do ozbrojených konfliktů, jakož i riziku radikalizace vedoucí k násilnému extremismu a tato rizika zmírňovat. Rada připomíná, že narušení přístupu mladých lidí ke vzdělávání a ekonomickým příležitostem má dramatický dopad na trvalý mír a usmíření, jak konstatuje rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 2250 o mládeži, míru a bezpečnosti.
11. Rada důrazně odsuzuje všechny formy útoku na školy a univerzity, využívání škol k vojenským účelům, únosy studentů a personálu vzdělávacích zařízení, nábor a využívání dětí v ozbrojených konfliktech, sexuální násilí a výskyt pozemních min, nevybuchlé munice a dalších zbytků války ve školách a v jejich okolí. Naléhavě vybízí útvary Komise, ESVC a členské státy, aby využívaly politický, strategický a operativní dialog se stranami konfliktů jako příležitost k tomu, aby apelovaly na dodržování povinností podle mezinárodního práva. Žádá všechny členské státy, aby podporovaly iniciativy na ochranu vzdělávání během konfliktů, včetně prohlášení o bezpečných školách, a aby se na třetí mezinárodní konferenci zaměřené na toto prohlášení, kterou v roce 2019 uspořádá Španělsko, zasazovaly o jeho provádění.
12. Rada zdůrazňuje, že kvalitní vzdělávání musí být zajištěno na všech úrovních, od předškolního, základního a sekundárního vzdělávání až po terciární vzdělávání a technickou a odbornou přípravu. Klíčovými předpoklady kvalitního vzdělávání jsou kvalifikovaní učitelé a odpovídající výukový a podpůrný materiál a infrastruktura. Zásadní význam má i zapojení pečujících osob a komunit. Nezbytným předpokladem úspěšného postupu dětí v celém vzdělávacím cyklu je základní vzdělání. Významnou hybnou silou změn je pak vysokoškolské vzdělání, jež mladým lidem umožňuje působit jako katalyzátory při obnově a rekonstrukci svých zemí a budování jejich odolnosti. Vzdělávání a technická a odborná příprava musí odpovídat požadavkům trhů práce. Je třeba podporovat řešení, v nichž je vedle vzdělávání věnována pozornost i otázkám ochrany, obživy, dostupnosti vody, sanitárních a hygienických podmínek, zdraví a výživy s cílem zlepšit výsledky učení a zajistit, aby vzdělávání mohlo být vstupní branou pro poskytování služeb jiným odvětvím.
13. Ke zlepšení výživy a zdraví může přispět každodenní školní stravování, které současně zvyšuje přístup ke vzdělávání, neboť představuje další pobídku k posílání dětí do školy. Může to být prospěšné rovněž pro místní hospodářství v tom smyslu, že se posílí schopnost místních zemědělců dodávat pro potřeby školního stravování potraviny. K zajištění toho, aby byla dětem na podporu jejich zdravého růstu a vývoje a jejich schopnosti se učit poskytována výživná školní strava, je zapotřebí úzká spolupráce s hostitelskými vládami a partnery v rozvojové a humanitární oblasti.

14. Rada vyzývá útvary Komise, ESVČ a členské státy, aby tento politický rámec prováděly prostřednictvím trvalého posilování spolupráce, doplňkovosti a zapojení aktérů a nástrojů v humanitární a rozvojové oblasti, s náležitým zohledněním jejich příslušných mandátů, aby byly na všech úrovních uspokojeny krátkodobé i dlouhodobé potřeby v oblasti vzdělávání s použitím těch nejvhodnějších prostředků. Je zapotřebí více dlouhodobějších investic do vzdělávání, jimiž se podpoří připravenost a snižování rizik a které budou schopny flexibilně reagovat na měnící se potřeby a nové vlny vysídlení, a to s přihlédnutím ke skutečnosti, že krátkodobé financování humanitární pomoci a reakce *ex post* mají specifické mandáty a nemohou nahradit účinné systémové reakce. V mimořádných situacích i ve vleklých konfliktech by mělo být vzdělávání začleněno do uplatňování přístupu zaměřeného na propojení a na odolnost. V tomto ohledu by útvary Komise a členské státy měly, pokud jde o snižování rizika katastrof, připravenost, hodnocení, analýzy, programování a plánování opatření v oblasti vzdělávání, postupovat koordinovaně. K tomu by mělo patřit i sdílení poznatků a osvědčených postupů a zlepšování shromažďování údajů, dostupnosti a transparentnosti.
-